

เทศน์พระ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสฺส โส

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟัง ฟังธรรม ถ้าเรามีวาสนา เวลาฟังธรรมะ ธรรมะมันสะท้อนหัวใจ กิเลสมันอยู่ที่ใจ พอกิเลสมันอยู่ที่ใจ สิ่งสกปรกจากภายนอก น้ำชำระล้างมันได้ ทุกอย่างมีความสกปรก ชำระมันได้ แต่กิเลสมันอยู่ที่ใจ พอกิเลสมันอยู่ที่ใจ เราศึกษามาทางวิชาการ เรามีความรู้ขนาดไหน กิเลสมันซุกอยู่ในนั้น กิเลสมันใช้ปัญญาอันนั้นมาหลอกล่อเราอีกชั้นหนึ่ง เราไม่รู้ทันมันหรอก

ฉะนั้น ถ้ามีวาสนา เวลาฟังธรรมะ ธรรมะ เห็นใหม่ จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ถ้าเป็นธรรมะ แล้วเรามีวาสนา มันสะท้อน มันสะกิดมันสะท้อน เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ว่าการ ถ้าใจมันลง ใจมันลง มันยอมรับ มันยอมแก้ไข

ถ้าใจมันไม่ลง “ท่านไม่มีเหตุผล ท่านพูดไปโดยอารมณ์ของท่าน ท่านว่าของท่านไปตามธรรมชาติของท่าน เราถูกต้อง เราชอบธรรมหมด” ถ้าไม่มีอำนาจวาสนามันไม่เข้าถึงใจใจ ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะเข้าถึงใจ พอเข้าถึงใจ ถ้ามีความสะท้อนใจ เรามีอำนาจวาสนา มีอำนาจวาสนาเพื่ออะไร? เพื่อมีการแก้ไขใจ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ การกระทำที่เหตุนั้น

ทางโลกเขา ถ้าเขามีหน้าที่การงานของเขา เขาทำความสงบของเขา คนนั้นเป็นคนดี คนนั้นเป็นคนรับผิดชอบ ดินนอก-ดีใน ดินนอก ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเรื่องข้างนอก ข้อวัตรปฏิบัติมันเรื่องอาศัย ถ้าคน คุณติ คนชิวเปลือยมา คนที่ไม่นุ่งผ้ามา มันนำคุณที่ไหนล่ะ คนเขานุ่งห่มของเขา มา ที่นี้การนุ่งห่มมันก็แล้วแต่อำนาจวาสนาของคน นุ่งห่มด้วยสิ่งที่ประณีต นุ่งห่มด้วยผ้าเนื้อหยาบต่างๆ มันก็เรื่องของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีข้อวัตรปฏิบัติของเรา ข้างนอกของเรานั้นเป็นอารมณ์เครื่องอาศัยของใจ เป็นอารมณ์เครื่องอาศัยปกปิดร่างกายมานะ สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติมันเป็นเรื่องข้างนอก สิ่งที่เป็นเรื่องข้างนอก นอกที่ดี ในก็ต้องดีด้วย ถ้านอกดี เวลานุ่งห่มใช้ไหม นุ่งห่มกันด้วยเสื้อผ้า

สิ่งที่ดีงาม แต่ข้างในมันสกปรก สิ่งสกปรกโสโครกอยู่ข้างใน สิ่งนั้นมันให้โทษกับเรา มันเบียดเบียนเราก่อน แล้วให้โทษกับคนอื่น

กลิ่นของศีลมันหอมทวนลม กลิ่นของดอกไม้ กลิ่นของเครื่องหอมมันหอมทวนลม กลิ่นของสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยมันไม่หอมหรือ มันให้ผลแต่เป็นโทษ ใจของเราก็เหมือนกัน ถ้าใจของเรามันมีกิเลส มีค้นหาความทะยานอยากในหัวใจ เราต้องรักษาของเรา เราต้องแก้ไขของเรา อาศัยจากเครื่องภายนอก เครื่องภายนอกอาศัยเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ จิตใจมันไม่ได้อยู่ที่ไหนหรือ จิตใจของเราอยู่กับเราแท้ๆ แต่เรารักษาใจของเราไม่ได้ เราอยู่ที่ไหนเราก็มีแต่ความว้าวุ่น มีแต่ความเป็นทุกข์ในหัวใจ ทั้งๆ ที่มันอยู่กับเรานี้

คูลี เวลาเราทุกข์เราร้อนขึ้นมา เราชำระล้าง เราอาบน้ำอาบทำมันก็มีความร่มเย็นเป็นสุข แต่เวลามันทุกข์ร้อนหัวใจมันมีที่อยู่ไหม มันไม่มีที่อยู่หรือ เวลากรรมมันให้ผล ไปอยู่บนดาวอังคารมันก็ทุกข์อยู่บนดาวอังคารนั่นล่ะ ทีนี้ถ้ามันอยู่กับเรา เรามีเครื่องอยู่ จิตใจผ่อนคลายมัน

เวลาน้ำเดือด ถ้ากาน้ำไม่มีที่ระบาย มันระเบิดนะ ใจของคนเวลามันเดือดร้อน มันทุกข์อยู่ในหัวใจ มันก็อาศัยข้อวัตรเป็นเครื่องอยู่ไปก่อน มันไม่มีทางออก มันอาศัยข้อวัตรเป็นเครื่องอยู่เครื่องอยู่ให้อาศัยสิ่งนี้ ถ้าไม่มีข้อวัตรข้างนอกอาศัยเลย คนไปเห็นว่าเป็นหน้าที่การงาน เป็นที่รับผิดชอบ มันเป็นเรื่องต้องแบกหาม แต่ไม่คิดเลยว่าสิ่งนี้ใจมันอาศัยพักไว้ได้

คูลี เวลาเราไปบนถนนหนทาง ทางเป็นทางชัน เขาต้องมีอีกเลนไว้ให้รถซ้ามันวิ่ง มันขึ้นไม่ได้ มันขึ้นไม่ไหว ใจก็เหมือนกัน เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา มันไม่มีอะไร มันจะระเบิดนะ มันต้องอาศัยสิ่งใดเป็นที่เกาะ ธรรมวินัยเป็นที่เกาะ ข้อวัตรปฏิบัติให้มันอาศัยสิ่งนี้ มันมีที่อยู่ เราไม่เตลิดเปิดเปิง

คูลี เวลาพระเราร้อน มันไม่มีที่อยู่ มันทุกข์มันยาก คนทุกข์คนยากไม่มีที่อาศัยเลย แต่ถ้ามันมีที่อาศัย เราไปทำลายทำไม สิ่งที่เป็นเครื่องอาศัยของเรามันเป็นประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับหัวใจ ถ้าไม่เป็นประโยชน์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่วางเป็นธรรมวินัยไว้หรือ ข้อวัตรปฏิบัตินี้เป็นวินัย เป็นข้อวัตรเป็นที่ปฏิบัติ ข้อวัตรกำจัดสิ่งต่าง สิ่งที่ยาบายๆ

ศีล ผู้ที่มีศีลมีธรรมเป็นความปกติของใจ นี้ก็เหมือนกัน เวลาจิตใจมันเร่ามันร้อน ไม่มีที่ทางออก อาศัยข้อวัตรเป็นที่อยู่ มันจะไป ไม่อยากไป มันมีความรุนแรงของมัน นี่บังคับมันไว้

มันจะต้องการทำสิ่งนั้น ไม่ทำ ไม่ทำ ฟืนมัน ฟืนมัน ถ้าไม่มีข้อวัตร ไม่มีต่างๆ ไปฟืนมัน เอาอะไรไปฟืนมัน ถ้ามันไม่มีกรรมวินัยฟืนมัน เอาอะไรฟืน

ฟืนสิ่งนี้ ฟืนใจมันไว้ ฟืนไว้ มันหยาบมากนะ ของหยาบ ใจมันยังไม่สงบเลย เราทำให้จิตมันสงบเข้ามา ถ้าสงบเข้ามา มันรื้อค้นของมันขึ้นมาในหัวใจ มันละเอียดกว่านั้นอีก เพราะมันเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม ความคิด คุณติ ความคิดเป็นเรื่องหยาบๆ มากเลย ใจไม่ใช่ความคิด ความคิดไม่ใช่ใจ ใจเป็นความรู้สึกเฉยๆ ความคิดเกิดจากใจ ขนาดความคิดเกิดจากใจ ความคิดเกิดขึ้นมามันทำลายคนนะ

คุณติ ทางโลกเขา โจรที่มันทำร้ายกัน มันวางแผนทำร้ายกัน มันเอารัดเอาเปรียบกัน นั่นก็ความคิดทั้งนั้นนะ ความคิดนั้นให้โทษกับตัวเอง ไม่เข้าใจเลย แต่เข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเรา เพราะสิ่งที่เราทำแล้วเราได้ประโยชน์ สิ่งที่ทำตามกิเลสแล้วมันพอใจ ทั่วๆ ที่มันไม่รู้จักตัวมันเองเลย

แต่เวลาจิตเราสงบขึ้นมา มันสงบเพราะอะไรละ สงบเพราะความคิดมันสงบตัวเอง ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ความคิดไล่ความคิด ก็ความคิดอย่างหยาบ มันเลยเห็นโทษเห็นภัยขึ้นมา มันก็วางอารมณ์ไว้ วางความคิดใจ ชั้น ๕ อารมณ์ ความรู้สึก วิญญาณ สิ่งที่เป็นวิญญาณรับรู้ วิญญาณอายตนะ วิญญาณรับรู้ในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นรูป รส กลิ่น เสียงจากภายนอก มันเห็นโทษของมัน มันก็วางของมัน

รูป รส กลิ่น เสียงมันมีโดยธรรมชาติของมัน คุณติ ลมพัดมาเสียงดังโครมครามเลย เพราะลมพัด ไปไม่มันไหว ต้นไม้มันเสียดสีกัน ลมพัดมาโดยธรรมชาติของมัน เสียงมันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่พอเสียงตึนตึนตึนตึน เสียงสรรเสริญนินทา เราก็ตื่นเต้นไปกับมัน เสียงก็คือเสียง เขาพูดด้วยความเข้าใจผิดของเขาก็ได้ เขาพูดด้วยทิฐิมานะของเขา มันก็เรื่องของเขา เรื่องของเขาทั้งนั้นนะ ใจเขา-ใจเรา เรารักษาใจของเรา ถ้ามันเห็นโทษ ทั่วๆ ที่เป็นความจริงที่เขาพูดนั้นแหละ แต่ถ้าใจเรารักษาใจเราได้ มันจะไม่มีอะไรมากระเทือนหัวใจของเราได้เลย ถ้าไม่มีอะไรกระเทือนหัวใจเราได้ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอรอบรู้ในกองสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง ถ้าปัญญามันรอบรู้ มันไล่เข้ามา นี่สิ่งที่เป็นปัญญา

ความคิดที่เป็นเรื่องหยาบๆ เรื่องหยาบๆ มากเพราะอะไร เพราะมันปล่อยความคิดมันก็สงบตัวเป็นธรรมดาของมันเท่านั้นเอง มันสงบตัวเข้ามา สิ่งที่เป็นนามธรรมที่มองไม่เห็น แต่ถ้า

เวลาจิตเห็นจิต จิตเห็นอาการของจิต จิตไล่เข้าไป จิต ชั้นธ้อย่างหยาบ ชั้นธ้อย่างกลาง ชั้นธ้อย่างละเอียด มันจะลึกลับซับซ้อนเข้าไปเป็นชั้นตอนเข้าไป สิ่งทีลึกลับซับซ้อนเข้าไปมันอยู่ที่กลางหัวใจของเรา มันอยู่ที่ความคิดความนึกของเราทั้งนั้น มันดูเรื่องค้นหาความทะยานอยากเป็นเรื่องของกิเลสของเราทั้งนั้นเลย ฉะนั้น เรื่องกิเลสของเรา เวลาภาวนาเข้าไป ครูบาอาจารย์ท่านเห็นอย่างนั้น พอท่านเห็นอย่างนั้นปั๊บ ท่านถึงเห็นการกักคั่นองของใจ ถ้าใจมันกักคั่นอง ใจมันกักคั่นองโดยสัญชาตญาณของมัน แล้วมันมีค้นหาความทะยานอยาก มีสมุทัยเป็นตัวเร่ง สิ่งที่เป็นตัวเร่ง แล้วเราจะมาชำระกิเลส เราจะมาต่อสู้กับมัน นี่สิ่งที่เราจะต่อสู้กับมัน

เครื่องข้างนอก โลกเขาก็มี โลกเขามีบ้านมีเรือนเหมือนกัน โลกเขาทำหน้าที่การงานเหมือนกัน เราก็มีกุฎิมิวิหารของเรา เราเป็นภิกษุ เราเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เราก็มียเหมือนเขานั้นล่ะ โลกก็มีเหมือนกัน แต่ภาษาพระเจ้าเรียกว่า “กุฎิ” ภาษาโยมเขาเรียกว่า “บ้าน”

ภาษาโยมเขาเรียกว่า “เสื้อผ้า” ภาษาเราเรียกว่า “จีวร”

เขาเรียกว่า “อาหาร” เราก้เรียกว่า “อาหาร”

เขา “กิน” เราก้ “ฉัน”

โลกเขามี เราก้มี แต่โลกเขามี เขามีของเขา เขามีโดยวิวัฒนาการของสังคม แต่ของเรามันมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ปัจจัยเครื่องอาศัยเรามีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล เราอยู่ของเราไง แล้วถ้าตื่นกับโลก “โลกเจริญ โลกเจริญแล้วนะ พระไม่ยอมรับความจริง ขวางโลก”

ธรรมมันเหนือโลก ธรรมมันเหนือโลก ธรรม สังฆธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รื้อค้นขึ้นมา ว่าศาสนาเจริญๆ ทุกคนจะเผยแพร่ศาสนา ทุกคนจะพัฒนา...มันจะพัฒนา ใครจะมีปัญญาเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นผู้รื้อค้น ศาสนาเจริญที่สุดเจริญในสมัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรมวินัย ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งในกึ่งกลางพระพุทธศาสนา แล้วตอนนี้ก็เสื่อมไป จน ๕,๐๐๐ ปี ศาสนาหมดไป พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้เอาภายภาคหน้า วัฏฏะมันก็หมุนเวียนไปอย่างนั้นนะ

สิ่งที่มันเจริญ มันเจริญมาตั้งแต่สมัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กึ่งพุทธกาลนี้ เราบวชมา เราเห็นภัยในวัฏสงสาร มันมีอยู่ โลกก็มีอยู่ บวชพระ เวลาเราบวชเข้ามาด้วยเห็นภัยใน

วิญญูะ เราบวชพระเราก็อยากจะถึงมรรคผลนิพพาน เราอยากให้อันกิเลสไป เราก็มีความเพียร มีความวิริยอุตสาหะ พออยู่ไปๆ มันไปชินชา พอมันชินชา มันก็เท่านั้นนะ

นี่ไง พระเวลาชุกก็ไป ชุกก็ไปเรื่อย ชุกก็ไป ถึงที่สุดแล้ว ในอำนาจวาสนาบารมีของครูบาอาจารย์เรา องค์ไหนที่มีชื่อเสียงมาก พออยู่กับท่านมาแล้วนะ ก็เท่านั้นเอง พอเท่านั้นเอง มันก็กลับมาอยู่กับโลก สึกตึกว่า ออกไปอยู่กับโลก โลกก็เป็นอย่างนั้น แล้วชีวิตมันก็ตายไป มีอะไร ก็ไปสร้างครอบครัว ก็ไปสร้างบ้านสร้างเรือน สร้างโลก ก็มีครอบครัวไป แล้วมันจะมีอะไร? ก็มีแต่ความทุกข์ มีแต่ความเร่าร้อนบีบคั้นตลอดเวลา

โลกนี้มันพร่องอยู่เป็นนิจ ไม่มีเต็มหรอก ไม่มีที่ไหนเต็มหรอก มีเต็มก็พวกเรานี้แหละ มีเต็มก็ภิกษุเรานี้แหละ ถ้าเรารักษาใจของเรา จิตเป็นสมาธิมันก็เต็มของมัน มันอึดเต็มของมัน

สิ่งที่ความคิดมันหิวโหย ใจมันพร่อง พอใจมันพร่อง อารมณ์มันคิดขึ้นมา สิ่งใดที่มันฝงใจมันจะคิดขึ้นมาตลอดเวลา แต่ถ้าจิตสงบขึ้นมา มันอึดในตัวของมัน โลกนี้ไม่พร่อง น้ำเต็มขวด มันเขย่าไม่ดังหรอก ถ้าน้ำพร่องในขวด มันเขย่าดังมาก จิตเราพร่องอยู่ตลอดเวลา มันถึงเป็นสมาธิไม่ได้ไง พอเป็นสมาธิไม่ได้ ถ้าเราตั้งสติ เรารักษาไว้มันก็เต็มขึ้นมา พอมันเต็มขึ้นมา จิตตั้งมัน จิตตั้งมันออกหางานของมัน ออกหางานทำ หางานในโลกุตตรปัญญา หางานทำในศาสนา หางานทำในมรรค ๘

หางานทำในมรรคหยาบๆ มรรคของคฤหัสถ์เขา ทำงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ เขาวานี้มรรค ๘ เลี้ยงสัมมาอาชีวะ ทุกคนจะมาถาม “อาชีพนี้อะไร ต้อง อาชีพนี้ผิด”

มันเรื่องหยาบๆ นะ อาชีพอย่างนี้มันเป็นอาชีพเลี้ยงปาก แต่อาชีพเลี้ยงหัวใจ ความคิด นี้มรรคอย่างละเอียด

คฤหัสถ์ มรรคของเขา ธรรมะฆราวาส ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะในอริยภูมิ จิตมันสงบเข้ามามันใช้ปัญญา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมาจะไม่เป็นอย่างที่เขาพูดกันหรอก จะไม่เป็นปัญญาอย่างที่โลกใช้กัน ถ้าเป็นอย่างที่โลกใช้กัน ทำไมต้องธรรมเหนือโลกละ ทำไมไม่ให้โลกเหนือธรรมละ

วิทยาศาสตร์เจริญมาก ทุกคนไปเห็นวิทยาศาสตร์ เห็นเทคโนโลยี เห็นเครื่องยนต์กลไก เห็นหุ่นยนต์ โอ๊ย! things มาก things มาก...คนสร้างทั้งนั้นเลย แล้วสร้างมามันเป็นอนิจจัง อนิจจังมัน

ชั่วคราว เทคโนโลยีมันเจริญ มันไปไวมากนะ แล้วสิ่งที่ใช้มา มีอายุการใช้งานของมัน พอใช้งานมันตกยุคตกสมัย ตกรุ่นไป ทิ้งไว้เป็นขยะหมด รุ่นใหม่มันก็ออกมา แล้วมันช่วยความสุขความทุกข์เราได้ไหมละ นี่เป็นภาระ หางินหาทองมากกว่าจะซื้อเทคโนโลยีมาแต่ละชิ้น ใช้เป็นไม่เป็น ยังไม่รู้เลย ใช้ไปแล้วไม่ก็ทีก็พัง แล้วก็ต้องไปหาใหม่ขึ้นมา เป็นจี้ข้ามันตลอดเลย

เขาบอกว่า “โลกเจริญ”

โลกเจริญที่ไหน โลกเจริญ แต่เราเป็นจี้ข้ามัน โลกเจริญ แต่หัวใจมันโดนเหยียบย่ำ โลกเจริญ แต่เรามันตำทราวม โลกเจริญ แต่เหยียบย่ำเรา

ธรรมชาติ เรามันเป็นผู้ใช้เขา เราไม่ได้ปฏิเสธเทคโนโลยีนะ ไม่ได้ปฏิเสธ คุณติ เดียวนี้ โลกมันเจริญ การสื่อสารจะเร็วมาก สิ่งที่เกิดบางอย่างในโลกที่หนึ่ง รู้พร้อมกันหมดเลย ถ่ายทอดสกรอบโลกเลย ดาวเทียมขึ้นมา คุณติ คุณดาวเทียม ทีวี่มีตลอด ทำที่ไหนเปิดเผยทั้งโลกเลย นี่โลกมันเร็วขึ้นมา แล้วเราเป็นอะไรละ เราไม่รู้สิ่งใดเราก็ตื่นเต้นไปกับมัน นี่ตื่นเต้นไปกับมันนะ

มันเป็นสิ่งที่สุดท้ายของเรา มันเป็นเรื่องของสัตว์ สัตว์แต่ละภูมิภาค แต่ละวัฒนธรรม แต่ละประเพณี แต่ละที่อาศัย เกิดในประเทศอันสมควร แล้วก็คุณนะ คุณแล้วย้อนกลับมา เกิดในประเทศอันสมควร เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาสอนให้เมตตากรุณา ให้อภัยต่อกัน ให้เข้าถึงหัวใจของเรา เราดูเรา เราดูใจเรา ใจมันถึงสำคัญไฉน

เทคโนโลยี สิ่งที่เป็นไป มันย่อยสลายหรือให้มันละเอียดเข้ามาเป็นสิ่งที่มีชีวิตไม่ได้ แต่ใจเรามันมีชีวิต แล้วถ้าเวลามันสงบขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์ พลังงานอะไรทุกอย่าง ความเร็วของแสงเร็วที่สุด แสงไปได้เร็วมาก การเคลื่อนที่ของมันไวมาก ความคิดเร็วกว่าแสงอีก แสงเขาคำนวณได้ เขาคิดได้ ก็พันปีแสง เวลามันเดินทางด้วยความเร็วของมัน แล้วความเร็วของมัน มันอยู่ของมัน แล้วความคิดของเรา แล้วความคิดที่มันซับซ้อน มันมหัศจรรย์ มันซับซ้อนกันได้ด้วย

อดีตชาติ สัญญาจากข้อมูลในชาตินี้ ตั้งแต่เด็กๆ ยังจำไม่ได้เลย พ่อแม่บอก “เป็นเด็กๆ เลี้ยงยาก เป็นเด็กๆ ขี้อ่อน” เราจำตัวเราไหม? เรายังไม่รู้เลย แต่เรารู้อดีตชาติมันเป็นอย่างไร สิ่งที่เป็นมันเป็นวิทยาศาสตร์ทางจิต แล้วมันซับซ้อนมาเป็นอำนาจาสนา เป็นบารมี

พระอรหันต์ เห็นไหม ถ้ามันมีความลึกลับสงสัย ทุกคนสงสัย ทุกคนอยากรู้ว่าเกิดมาจากไหน ทุกคน เรามีอำนาจวาสนาแค่ไหน ภาวนาไปเถอะ เพราะของใครของมัน ในเมื่อเป็นคุณสมบัติของเรา เราต้องรู้คุณสมบัติของเรา เราเย็น เราร้อน เราอ่อน เราแข็ง เราสุข เราทุกข์ เรารู้ของเราทั้งนั้นนะ แล้วความสุขความทุกข์ของแต่ละคนมันก็ไม่เท่ากัน จิตของคน พระอรหันต์แต่ละองค์ไม่เหมือนกัน บางองค์ระลึกอดีตชาติได้ร้อยชาติ พันชาติ หมื่นชาติ บางองค์ได้ไม่กี่ชาติ บางองค์ไม่ต้องการ สุขวิปัสสโก แต่ชำระความสะอาดของใจก็พอ แต่มันไม่มีความสงสัย ความสงสัยเป็นต้นหาความทะยานอยาก เป็นสมุทัย ถ้ามีสมุทัย มันอยู่ในอริยสัจ

อริยสัจ จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจแต่ละขั้นแต่ละตอน พระโสดาบันก็กลั่นออกมาจากอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์มันจริง ทุกข์มันเห็นทุกข์จริง มันละของมันจริง สมุทัยควรละ ละด้วยมรรคญาณ มรรคญาณเกิดนิโรธ นิโรธคือดับทั้งหมด ดับกิเลส ดับต่างๆ ความนิโรธ นิโรธะ นิโรธ ความดับทุกข์ สิ่งที่ดับทุกข์มันดับขึ้นมาในหัวใจ สิ่งนี้มหัศจรรย์มาก สิ่งนี้มหัศจรรย์แล้วมันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่เรา อยู่ที่พระที่เห็นภัยในวัฏสงสาร มันเป็นหน้าที่การงานนะ ดิข้างในถ้าข้างในมันดี มันมีความร่มเย็นเป็นสุข มันอิมเต็มของมัน แล้วมันจะกระเสือกกระสนไปไหน มันจะมีความกระเสือกกระสนไหม? มันไม่กระเสือกกระสน

เวลาเราพูดถึงกันไป ทำไมต้องออกธุดงค์ พระเราต้องออกวิเวกออกธุดงค์เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่กับเรา แล้วเราไม่รู้จักมัน คูสิ ไปหาหมอ คนไข้ไปโรงพยาบาลไปหาหมอ ให้หมอบอกว่าเป็นโรคอะไร ตัวเองเป็นอะไรไม่รู้ ต้องไปให้หมอวินิจฉัยโรคว่าเป็นโรคอะไร แล้วให้หมอรักษาตามอาการนั้น นี่เรื่องโรคของร่างกายนะ

แล้วโรคของจิตใจละ ถ้าเราไม่รู้ เราไม่เข้าใจ เราไม่รู้จักทุกข์ เราไม่เห็นกับมัน ไม่รู้จักกับมัน เราจะไปแก้มันได้อย่างไร เห็นไหม มันอยู่ในอริยสัจ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ แล้วมันละด้วยความพยายาม ความวิริยอุตสาหะของเรา

คนเขาไปหาหมอ หมอต้องรักษา แต่เรา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้ว แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาให้มันเกิดขึ้นมาเป็นครั้งเป็นคราว นี่ธรรมโอสถ สิ่งที่เป็นธรรมโอสถมันจะไปรักษาโรคของใจ รักษากิเลสต้นหาความทะยานอยาก แต่ถ้ารักษาขึ้นมา มันรักษาดี ที่นี้ก่อนจะรักษาดี เครื่องมือติดเชื่อ เครื่องมือติดเชื่อในโรงพยาบาล เขาไปผ่าตัดที่โรงพยาบาล ของแถมนะ เราไปรักษาโรคหนึ่ง เราจะได้โรคหนึ่งกลับมา

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติถ้าเราไม่ทำความสงบของใจเข้ามา เราไม่ฆ่าเชื่อมั่นก่อน เชื่อคืออวิชา เชื่อคือกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เวลาเราใช้ปัญญาของเราขึ้นไป มันติดเชื่อใจ เราว่าเราวิปัสสนา เราใช้ปัญญาของเราเพื่อความสะอาดของใจ เพื่อรักษาโรค มันก็เกิดโรคใหม่ มันได้ของแถมมา “นี่วิปัสสนาไปแล้วเป็นอย่างนั้นๆ”...วางให้หมด อย่าเพิ่งเชื่อสิ่งใด อย่าไปมั่นใจในตัวเองเกินไปนัก

เราต้องตรวจสอบ ตรวจสอบด้วยความเห็นของเรา ตรวจสอบด้วยการพิสูจน์ของเรา พิสูจน์ว่าสิ่งนั้นเป็นจริงไหม ถ้ามันเป็นจริง มันมีเหตุมีผลของมัน สิ่งที่มีเหตุมีผล เราใคร่ครวญของเรา นี่ดีใน ถ้าดีในคือดีในหัวใจ ดีใน ถ้าทำดีในจนเราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญของเราจนมันเห็นสัจจะความจริง มันปล่อยวาง ปล่อยวางเป็นครั้งเป็นคราว มันจะเป็นอย่างนี้ก่อน

เวไนยสัตว์ในบุคคล ๔ จำพวก ขิปปาภิญญา ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ปฏิบัติง่ายรู้ยาก เวไนยสัตว์ยังมีโอกาสอยู่ มันจะเป็นโดยการถูการไถ โดยการต่อสู้ ส่วนใหญ่แล้วมันจะเป็นดั่งทังคะ คือมันจะปล่อย การปล่อยด้วยปัญญาพร้อมกับสมาธิที่เป็นมรรคญาณ มันปล่อย มันปล่อยขนาดไหนเราต้องเข้าใจ เพราะมันมีเหตุมีผลของมัน ถึงที่สุดขณะจิตที่มันเปลี่ยนมันต้องรู้เองของมัน ถ้ารู้เองของมัน นี่สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากความจริงมันกลั่นออกมาจากอริยสัจ

ใจ ถ้าความดีจากข้างใน ถ้ามันดีแท้ ดีแท้มันคงที่ใจ ดีแท้มันมีเครื่องอยู่ ดีแท้มันคงที่ของมันแล้วมันจะไม่เปลี่ยนแปลง มันเปลี่ยนแปลงอีกไม่ได้

การเปลี่ยนแปลงทดสอบได้นะ เราต้องทดสอบ ในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านจะทดสอบของท่าน เปรียบเทียบ ทดสอบ ทดสอบว่ามันเป็นไปได้ไหม เราว่าเป็นไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะโรคมันยังไม่เจอของแสดง มันยังไม่แสดงอาการหรือ แต่ถ้าเชื่อ โรคมันมีของแสดงขึ้นมา มันแสดงอาการทันที

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีอยู่ ถ้ากิเลสมันยังมีอยู่ มันแสดงอาการขึ้นมา มันทดสอบมันก็เห็นของมันใช่ใหม่ว่าสิ่งนี้มันยังมีเชื่อใจอยู่ มันยังไม่เป็นความจริงแท้

ถ้าเป็นความจริงแท้ เราต้องขยันหมั่นเพียร ขยันหมั่นเพียรวิปัสสนาเข้าไปบ่อยครั้งเข้าๆ ทำบ่อยครั้ง ถ้าทำบ่อยครั้ง ขณะที่ทำไปแล้วมันใช้พลังงานไป ก็ต้องกลับมาพักเพื่อความสงบของใจ ใจมันต้องสงบนะ ฆ่าเชื่อ ฆ่าเชื่อ ฆ่าเชื่อ ฆ่าเชื่อคือฆ่ากิเลสตัดหาที่มันแทรกเข้ามา ถ้าปัญญา

มันมีสมาธิอยู่ สิ่งที่มีสมาธิ สมาธิมันฆ่าเชื้อ ฆ่าเชื้อให้ขั้น ๕ มันสะอาดบริสุทธิ์ชั่วคราว ถ้าจิตมันสงบ เวลามันฆ่าเชื้อ เวลามันใช้ประโยชน์ขึ้นมา มันไม่มีเชื้อ มันผ่าตัด มันรักษาโรคได้ด้วยข้อเท็จจริงของมัน

แต่พอใช้พลังงานมากเข้าไป สมาธิมันอ่อนลง เชื้อโรคมันกระโดดเกาะได้ กิเลสอวิชชา มันเป็นความคิดโดยเรา สิ่งต่างๆ เป็นเรามันบวกเข้าไป กิเลสมันซ่อนเข้ามา มันเป็นสมุทัย สมุทัย ค้นหาความทะยานอยากไง มันเป็นสมุทัย ในเมื่อสมุทัยมันเกิดขึ้นมา มันมีสิ่งแทรกซ้อนขึ้นมา มรรคญาณ ปัญญานั้นมันสะอาดไปไม่ได้ คุณิ มันมีเชื้ออยู่ มันสะอาดไปไม่ได้ เราถึงต้องปล่อยวาง เราถึงต้องวางไว้ วางไว้แล้วกลับมากำหนดพุทโธๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คือต้องเอาเครื่องมือขึ้นมาอีก อบรมเพื่อจะให้มันสะอาดจากเชื้อโรค แล้วกลับไปผ่าตัดซ้ำๆ

คุณิ เวลาเขาผ่าตัด เวลาเป็นเนื้อร้าย เวลาเขาตัดไปแล้วเขาต้องผ่าตัดซ้ำ เย็บแผลนอก เย็บแผลใน เย็บซ้ำเย็บซ้อนขึ้นมา เราก็เหมือนกัน เวลาเราใช้ปัญญาของเรา เราต้องทำซ้ำทำซ้ำ ไม่ใช่ที่เราผ่าตัดแล้ว เราเย็บปากแผลแล้วเราบอกว่าเราหายแล้ว

มันเนาในนะ ปากแผลมันสนิท แต่ข้างในมันมีเชื้ออยู่ มันก็กักหนอง มันก็ต้องเป็นแผลภายใน มันยิ่งปวดร้าว มันต้องเจ็บปวดอยู่ภายในนะ เขาต้องผ่าซ้ำ ผ่าซ้ำแล้วเอาเนื้อร้ายออก หนองออก ทำอะไรออก แล้วทำแผลใหม่ เย็บนอกเย็บใน

ในทางการรักษา เชื้อโรกล้ำมันไม่ได้แก้ไข ไม่สิ้นไป มันจะมีของมันอยู่ตลอดเวลา ใจของเราก็เหมือนกัน ในใจของเรา ถ้าในของเรา ดีใน ถ้าดีในยังไม่สมบูรณ์ มันก็คิดเชื่อมาตลอด คิดเชื่อแล้วต้องแก้ไขของเรา เราต้องรักษาของเราเพื่อประโยชน์ของเรา เพื่อสิ่งที่เป็นความจริงของเรา มันเป็นสัจธรรมของเรา

ดินนอก-ดีใน ถ้าดินนอก ดินนอกเป็นข้อวัตรปฏิบัติ ดินนอก ความเป็นอยู่ จริตนิสัยเราต้องรักษา มัน ถ้าระหว่างการต่อสู้กับกิเลส ข้างนอกมันเป็นเกราะคุ้มครองป้องกันภัยของเรา ข้างในเราต้องทำการรักษาเพื่อจะให้สมบัติภายในของเรามันเป็นสัจจะความจริงของเรา เราต้องรักษา เราต้องดูแลทั้งหมด

ชีวิตนี้สั้นนักนะ ชีวิต คุณิ เรามีอายุกันเท่าไรแล้ว เราวชเข้ามา ๒ พรรษา ๕ พรรษา ๑๐ พรรษา เร็วมาก แล้วเราจะสร้างวัตถุไว้ขนาดไหนก็แล้วแต่ คุณทางโลกเขาต้องมึงบารุงรักษา นี่ก็

เหมือนกัน สิ่งที่เป็นวัตถุ สิ่งที่เราสร้างไว้เป็นโบสถ์วิหารในพระพุทธศาสนา มันก็ต้องมีการซ่อมบำรุงรักษา ไม่มีอะไรที่ทำแล้วมันจะจบสำเร็จไปหรอก หน้าที่ของโลก งานนอก กินข้าวทุกวัน เราต้องกิน ต้องดูแลรักษาร่างกายทุกวัน แล้วก็ต้องกินอย่างนี้ไปทุกวัน

แต่ข้างในล่ะ ข้างในถ้ามันทำเสร็จแล้วไม่เป็นอย่างนี้ งานของกรรม สิ้นสุดกระบวนการแล้วสิ้นสุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมาแล้ว ๔๕ ปี ไม่ต้องทำอะไรเลย เพียงแต่วิหารธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ คูตี คูชาดศัตถุ หมอชีวกพาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทียงกินก็ยังเดินจงกรมอยู่ ที่สังคมา กอชาดศัตถุขึ้นมา ที่วิเวกที่สงัดใจ จนเข้าใจคิดว่าเขาจะหลอกมาปลงพระชนม์หรือเปล่า กลับไปถามเลยว่า “นี่จะลอบกันมาฆ่าหรือไม่”

หมอชีวกบอก “เบาๆ เบาๆ นั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่”

เดินจงกรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือวิหารธรรม สิ่งทีวิหารธรรม คูตี คนเราจะนั่งตลอดเวลาก็ได้ นอนตลอดเวลาก็ได้ แต่ต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลาเพื่อให้ร่างกายมันสมดุล จิตก็เหมือนกัน วิหารธรรม ชั้น ๕ ชั้นไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชั้น แม้แต่ตัวจิตเองเวลาสิ้นกิเลสแล้ว จิตก็ไม่ใช่จิต มันเป็นธรรมชาติ มันเป็นวิมุตติธรรม มันไม่ใช่จิต ถ้าเป็นจิตอยู่ ตัวจิตคือตัวภพ มันไม่มีสิ่งใดๆ เลย แต่ต้องบริหารจัดการมันเพื่อความอยู่เป็นสุข อยู่เป็นสุข นี่วิหารธรรม สิ่งที่มีมันมีของมัน

ของเราไม่ใช่เป็นวิหารธรรม ของเราเป็นกิเลสต้นหาคความทะยานอยาก เป็นมาร สิ่งต่างๆ เราต้องต่อสู้ เราต้องมีความจริงใจ ขณะที่การต่อสู้ถึงต้องเข้มแข็ง ต้องมีหลักมีเกณฑ์ อย่าอ่อนแออยู่กับที่ เราที่รักษาของเรา อยู่กับที่ เราที่รื้อค้น พยายามหาเวลา ข้างนอกอาศัยมัน ข้างในต้องสร้างขึ้นมาให้ได้ ถ้าสร้างขึ้นมา ชีวิตมีคุณค่านะ ไม่ใช่เกิดมาแล้วตายเปล่า เราจะตายไปข้างหน้าแน่นอน แล้วตายไปจะมีอะไรติดไม้ติดมือไป ถ้าไม่มีอะไรติดไม้ติดมือไป มันก็จะเกิดอีก เกิดอีกแน่นอน เพราะความคิดนี้มี ภพนี้มี จิตนี้มี จิตนี้ก็จะพาเกิดพาตายตลอดไป

แต่เวลาสิ้นกิเลสไป จิตมันอยู่ไหน ปฏิสนธิวิญญาณอยู่ไหน วิญญาณตัวอุบัตินะ ไปเกิดเป็นเทวดามันโอบปาติกะ ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม พระอนาคามีไปเกิดเป็นพรหม มันยังมีที่มันไป มันจับต้องได้ มันรู้ของมัน แต่เวลาสิ้นกิเลสมันก็รู้ของมันว่าสิ้นกิเลส ไม่มี เป็นธรรมชาติ เป็นวิมุตติสุข มันเป็นสิ่งที่ไม่มี แต่มี มีแบบธรรม มีแบบธรรมแล้วมันจะมีอะไร

ขับไล่ไป มันไม่มีสิ่งใดพาไปเกิด มันจะเอาอะไรไปเกิด นี่ข้างในดีถึงที่สุดแล้วมันมีคุณค่าจริงๆ นะ

เราชุกงค์ไปก็ชุกงค์ไปเพื่อจะหาใจของตัว พระชุกงค์ ชุกงค์ด้วยข้อวัตรปฏิบัติ ไม่ใช่ชุกงค์ไปตามโลก ใอนันมันถูไปตามดง ทะลุดงไป ผ่านดงพงไพรออกไป แต่นี้ออกกวิเวก ออกกวิเวกเพื่ออะไร? เพื่อให้ตื่นตัวตลอดเวลา การตื่นตัวไปในสถานที่ต่างๆ ให้ตื่นตัว ให้จิตมันชุ่มชื้น ให้มีการกระทำ การกระทำที่ไหน? กระทำเข้ามาหาใจ

ถ้ารู้สึกน้อย ปฏิบัติไปเพื่ออะไร? ก็เพื่อหาจิต จิตมันอยู่ที่ไหน? จิตอยู่กับเราแท้ๆ หาไม่เจอ จิตอยู่กับเราแท้ๆ ครูบาอาจารย์ท่านรู้อยู่ ท่านบอกว่าถ้ามันมีสติสัมปชัญญะขึ้นมา มันจะมีกำลังขนาดไหน มันต้องหยุดด้วยสติของเรา สติของเราหยุดขึ้นมาแล้วตั้งพุทโธให้ได้ ทำให้ได้ สร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาให้ได้

น้ำ ถ้ามีแหล่งน้ำ เราไม่ได้กักกัน น้ำจะมีจำนวนมากขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าสติมันกักกัน พลังงานของแสง แสงมันเคลื่อนที่ไป พลังของจิต ความคิดที่มันพุ่งออก พลังงานมันส่งออกตลอดเวลา ถ้ามีสติยับยั้งมันแล้วพุ่งขึ้นมา สิ่งที่เป็นสมาธิ สิ่งที่เป็นความรู้สึกที่มันหยุดนิ่งอยู่ สิ่งที่ยุคนิ่งอยู่ มันไม่ส่งตัวออกไป มันเป็นอย่างนี้ มันทำได้อย่างไร

มันทำได้ขึ้นมา นี่ไง จิตอยู่กับเรา ทุกข์อยู่กับเรา ความเป็นอยู่กับเรา ชุกงค์ไปก็เพื่อหาจิตของตัวเอง ชุกงค์ไปก็เพื่อวิปัสสนา ชุกงค์ไปก็เพื่อแก้ไขหัวใจของเรา อยู่กับที่ เราก็แก้ไขของเรา มันเป็นโอกาส โอกาสที่เราเคลื่อนไหว เคลื่อนไหวเพื่อความสดชื่น เพื่อความไม่นอนจมกับกิเลส การไม่นอนจมกับกิเลสมันทำให้เรามีโอกาสได้ต่อสู้ มีสติสัมปชัญญะ

งานของเรามีอยู่ ๒ หน้าที่ งานของเรา เกิดมาเรามีชีวิต เราเกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งต่างๆ ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นสมมุติบัญญัติ สมมุติบัญญัติให้สังคมของสงฆ์เรามั่นคง มันคงขึ้นมาเพื่ออะไร? เพื่อโลก มันคงขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ๕,๐๐๐ ปี แล้วพระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาตรัสรู้ข้างหน้า อนาคตวงศ์ขึ้นไป มันจะมั่นคงแบบนิจจมันไม่มีหрок เรื่องของโลกๆ เรื่องของวัตถุ เรื่องของสสาร เรื่องของสิ่งที่เป็นไป เรื่องของสังคม มันจะเป็นอย่างนี้ มันจะหมุนเวียนของมันอยู่อย่างนี้ แล้วมันก็อยู่ที่การเกิดและการตาย จังหวะหรือโอกาสที่เราเกิดในสังคมเจริญ นี่มันเป็นบุญเป็นกรรม บุญกรรมจากข้างนอกนี่บุญกรรมของวิญญูะ ผลของวิญญูะที่มันเวียนมาให้เราหมุนไป

แต่ถ้ามันดีใน สิ่งที่มีมันเป็นวิมุตติมันพ้นจากวิภูฏะ พ้นจากกามโลก รูปโลก อรูปโลก พ้นจากวิภูฏาน สิ่งที่มีมันพ้นออกจากวิภูฏาน แต่ก็อาศัยอยู่ในร่างกายที่ยังมีชีวิตอยู่นี่ไง สอุปาทิเสสนิพพาน มันสิ้นกระบวนการของการกระทำแล้ว แต่มันยังมีชีวิตอยู่ ครูบาอาจารย์ในพระพุทธศาสนาเรา สิ่งที่สำคัญปฏิบัติมีครูบาอาจารย์ที่เป็นมรรคเป็นผลคอยชี้แนะเรา แล้วเรามาเกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วมาพบครูบาอาจารย์ที่มีการกระทำอย่างนี้ แล้วมันไม่เป็นบุญของเราหรือ มันไม่เป็นโอกาสของเราหรือ

มันเป็นบุญเป็นโอกาสของเรา ถ้าเป็นบุญเป็นโอกาสของเรา อำนาจวาสนามันอยู่ที่นี้ ถ้าเราสร้างสมของเรา พยายามทำของเราขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่คงที่ สิ่งที่มีจริง วิมุตติสุขมันเป็นความมีจริง สุขทุกข์ตา สุขจากกิเลส สุขจากกิเลส ไม่ใช่สุขจากกรรมะ

ถ้าเป็นกิเลสมันสุขจากกรรม สุขแบบไม่มีอะไรเลย จี๋ลอยน้ำใจ “ไม่ต้องทำอะไรเลย สุขทุกข์ตา ว่าง พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง”...วางกัน มันวางจริงกันหรือเปล่า มันวางโดยกิเลส ถ้าวางโดยกิเลส มันปฏิเสธใจ “โน่นก็ไม่เอา นี่ก็ไม่เอา” มันจะเอาแต่ความสุข เอาความสะควกสบาย แล้วมันจะสะควกสบายจริงไหม ในเมื่อมันมีกิเลสอยู่ มันไม่มีอะไรหรอก ไร้สุขมขอน

ในเมื่อมีกิเลสตัณหา มันเผาใจอยู่ตลอดเวลา มันเผาใจอยู่ เพราะมันเผาใจอยู่ เพราะพลังงาน พลังงานมันเผาไหม้ พลังงานมันเผาตลอดเวลา สิ่งที่มีพลังงานมันเผาอยู่ ดูอย่างโลก ความร้อนของโลกยังอยู่ ความร้อนของโลก คุณสิ น้ำพุร้อน น้ำเดือดต่างๆ มันมาจากไหน นักวิทยาศาสตร์ยังคิดเลยว่าจะเอาพลังงานในโลกนี้มาใช้ พลังงานในโลก เจาะลงไปในโลก แล้วเอาพลังงานออกมาใช้ ออกมาเพื่อเป็นพลังงานของเรา สิ่งที่มีมันหมุนเวียนทางโลกมันยังพิสูจน์กันไม่ได้ แล้วจิตวิญญาณพิสูจน์กันอย่างไร เราเป็นภิกษุ เราเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เราต้องพิสูจน์ใจของเราได้

ของอยู่กับเราแท้ๆ เลย ของเป็นของเรา ของเป็นของเราชั่วคราว ชีวิตนี้ชั่วคราว จิตนี้เป็นของจริง มันไม่ชั่วคราวหรอก แต่สถานะที่แสดงออกเป็นครั้งเป็นคราว แสดงออกในสถานะของ เทวดา อินทร์ พรหม ได้สถานะหนึ่ง แสดงออกในสถานะของภิกษุ ของมนุษย์ ของมนุษย์ก็ได้ กายกับใจมาหนึ่ง แล้วความคิดของทางโลกก็อยู่กับทางโลก แล้วในปัจจุบันเรามาพบพระพุทธศาสนา ทฤษฎี เทคโนโลยีทางกรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว

วางไว้ เราคิดว่า เราศึกษา ค้นคว้าศึกษาแล้วเปรียบเทียบ เปรียบเทียบกับโลกเป็นใหญ่ เปรียบเทียบด้วยวิชาการของเรา ไม่ได้เปรียบเทียบโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

มันสงบอย่างไร สติมันเป็นอย่างไง สติ มหาสติ สติอัตโนมัติ มันมีพัฒนาการขึ้นมาแต่ละขั้น พระโศดาบันมีสติ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ พระสัททาคามี ๕๐ เปอร์เซ็นต์ พระอนาคามี ๗๕ เปอร์เซ็นต์ พระอรหันต์ มักกะ อรหัตตมรรค อรหัตตผล สิ่งที่มีมหาสติ สติ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ที่เป็นญาณ ไม่ใช่เป็นความคิดนะ เป็นญาณการชิมชั๊บ เป็นสิ่งที่ป็นสสารที่มันกลืนกินตัวเอง มันกินตัวเอง มันทำอย่างไร สิ่งที่เป็นมันทำอย่างไร นี่เทคโนโลยี ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ มันมีพัฒนาการ

มันถึงต้องอาศัยจากความคิดนอก-ดีใน อย่างมองข้าม อย่างมองข้ามข้อวัตรปฏิบัติ เราขยันหมั่นเพียร มันเป็นหน้าที่เพราะเรามีปากมีท้อง เราอยู่ด้วยกัน ทุกคนต้องกินต้องใช้เหมือนกัน หาอยู่หากินแบบพระ กินเป็น กินไม่เป็น ผิดกรรมผิดวินัย เวลาฉันไม่ให้ฉันดั่งชู้ดๆ เวลาฉันต้องฉันต้องสำรวมอยู่ในบาตร การฉัน ฉันเป็นหรือไม่เป็น

ถ้าฉันเป็น เวลาถูกไปแล้วเวลาไปทำสมาธิภาวนาเราก็สบายใจ

ถ้าฉันผิด ฉันเป็นทุกสิ่ง ฉันโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก พอล้างบาตรเสร็จ เก็บบาตรแล้วไปเดินจงกรม “ไอนั้นก็ผิด ไอนั้นก็ไม่สมควร เราก็เป็นคนไม่ดี เราเป็นคนวานาน้อย”

ข้างนอกมันไม่ดีมา พอมันจะเข้าไปข้างใน ข้างในมันก็ต่อต้าน เพราะกิเลสมันลึกลับ ซับซ้อน ในเมื่อไม่มีคนมาทำร้ายเรา ไม่มีคนมาตีฉนินทา มันก็สร้างเรื่องขึ้นมา สร้างเหตุการณ์ อ่างกรรมวินัยมาทำร้ายตัวเอง ธรรมวินัยเขาเอาไว้จับผิด เวลาทำมีสติ สิ่งใดที่ผ่านมาแล้วเสียใจ ภายหลัง สิ่งนั้นไม่ดีเลย ถ้าสิ่งนั้นไม่ดีเลย เราก็ตั้งสติ ตั้งใจสิ เราจะไม่ทำอย่างนั้นอีก แล้วสิ่งที่ป็นมาแล้ว เป็นอาบัติก็ปลงอาบัติเสีย แล้วเราตั้งตัวขึ้นไป เห็นไหม วุฒิภาวะของใจมันก็พัฒนา มันพัฒนาเพื่อเรา เราทำของเรา

ถ้านอกมันดีมาแล้ว สิ่งใดเราตั้งใจมาตลอด ถ้าสิ่งนี้ก็กิเลสมันต้องการ มันอยากของมัน เราไม่ทำ ไม่เป็นไปกับมัน เวลาต่อหน้าปัจจุบันมันก็ฝืนกัน โอ้! ใจกำลังนะ มันฝืน ใจกำลัง ใจหัวใจ ใจสตัยยังมันเต็มที่แล้ว แต่พอผ่านไปแล้วไปเดินจงกรม โอ้โฮ! มันมีความสุขนะ เราชนะ เรา

ชนะความทะยานอยาก เราชนะความต้องการ เราชนะสิ่งต่างๆ ที่มันลุดกระชากลากไป เราชนะชนะจากตั้งแต่ในการขบขัน ตั้งแต่การบิณฑบาต แล้วพอเดินจงกรมขึ้นมา จิตมันละเอียดเข้ามาแล้ว พอเราชนะแต่สิ่งที่หยาบมาได้ ทำไมเราชนะสิ่งที่ละเอียดไม่ได้ สิ่งที่ละเอียดขึ้นมามันเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่มันเกิดเดี๋ยวนี้ มันทำให้เราฟุ้งซ่านเดี๋ยวนี้ ถ้ามันฟุ้งซ่าน สติมันทันขึ้นมา มันพัฒนาของมันขึ้นมา

ชนะจากข้างนอกมา มันส่งผลมาข้างใน พอส่งผลมาข้างใน เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาไป ยิ่งข้างในมันสงบ มันเป็นสมาธิขึ้นมา มันละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป เกิดปัญญาขึ้นมา เป็นโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญาขึ้นมา มันก็ใคร่ครวญ เชื่อโรคอวิชาที่มันเป็นอนุสัย ที่มันนอนเนื่องมากับใจ นอนเนื่องกับความคิด คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมาร “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา บัดนี้เธอจะเกิดกับใจของเราไม่ได้อีกแล้ว เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกเลย”

“มารเอ๋ย เธอจะเกิดกับใจของเราไม่ได้เลย” อนุสัยที่มันนอนเนื่องมากับพลังงานตัวนั้น แล้วมันออกมาที่ความคิด แล้วความคิดมันก็มีกำลังขึ้นมา มันก็ลุดกระชากให้เราคิดต่อๆ ไป ให้เราทำสิ่งต่างๆ ขึ้นไป แล้วเราเข้าไป พอสติมันดีจากนอกเข้ามา มันดีเข้ามาข้างใน พอดีเข้ามาข้างใน มันเกิดปัญญานั่นละเอียด ปัญญาเกิดจากใจไม่ใช่ปัญญาเกิดจากสมอง ปัญญาไม่ใช่เกิดจากสถิติ ปัญญาไม่ใช่เกิดจากอดีตอนาคต สถิติเป็นอดีตอนาคตทั้งหมด มันต้องเปรียบเทียบออกมาขั้นๆ พลังงานเคลื่อนออกมาที่ขั้นๆ ขั้นๆ ก็ไปเอาสิ่งที่ทรงจำมาเป็นความคิด มันเลยเป็นปัญญา นี่มันเป็นอดีตอนาคต แต่ถ้ามันสงบเข้ามาเป็นปัจจุบัน จิตมันเป็นปัจจุบันแล้วมันเกิดเดี๋ยวนี้

เวลาพิจารณาเจโตวิมุตติ จิตสงบแล้วเห็นกาย วิภาคะ ให้มันขยายส่วนแยกส่วน อุดคหนิมิตเกิดขึ้นมา อุดคหนิมิตคือเห็นกาย วิภาคะ จับกายนี้แยกส่วนขยายส่วน แต่ถ้ากำลังไม่มี แยกไปไม่ได้ จับไปไม่ได้ เพราะกำลังไม่พอ กำลังไม่พอคือมรรคมันไม่สมดุล นี่ใจ ปัญญาชอบ งานชอบ เพียรชอบ

ความเพียรไม่สมดุล ความเพียร สมาธิไม่สมดุล ทุกอย่างไม่สมดุล ในเมื่อไม่สมดุลมันก็ไม่เป็นมัชฌิมา มันก็เป็นอรรถกถา โยค-กามสุขัลลิกานุโยค ตัวใดตัวหนึ่งมันขัดแย้งกัน มรรค ๘ เหมือนมรรคมันปั่นเกลียวกัน นี้อตมันคนละเกลียว เกลียวซ้ายเกลียวขวามันใส่กันไม่ได้หรอก มรรคมันไม่ได้ เราก็ใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า ฝึกฝน นี้อตเกลียวซ้ายเกลียวขวา

ไม่ได้ นี้อตเกลียวขวาต้องเป็นเกลียวขวาหมด เกลียวซ้ายต้องเป็นเกลียวซ้ายหมด เกลียวหยาบ เกลียวละเอียด ความสมดุลของปัญญาชอบ งานชอบ เพียรชอบ ปัญญาของมรรค ๘ มันสมดุลกัน มันใคร่ครวญกันไปขึ้นมา นี่มันเป็นปัจจุบันธรรม มันเกิดจากจิต ไม่ใช่เกิดจากสมอง ไม่ใช่เกิดจากสติ ไม่ใช่เกิดจากการเทียบเคียง มันเกิดจากปัจจุบันธรรม ปัจจุบันเกิดจากอะไร? เกิดจากจิต ที่มันเป็นปัจจุบัน นี่มันเห็นของมัน

ดีจากนอกส่งจากดีข้างใน ดีจากในจะเกิดเป็นโลกุตตรปัญญา มันเกิดจากมรรคญาณ มันเกิดจากโศคาปัตติมรรค สกิทากามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค สิ่งที่อรหัตตมรรค มันใคร่ครวญเข้าไป มันรู้เห็นจริง มันซาบซึ้ง มันซาบซึ้งธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงปู่มั่นท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านนิพพานไปแล้ว ขนาดท่านเป็นครูบาอาจารย์ ท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านเก็บหอมรอมริบ ทุกอย่างท่านจะเก็บหอมรอมริบ ธรรมวินัย ท่านไม่ก้าวล่วงเลย เพราะอะไร เพราะเป็นชีวิตแบบอย่าง ชีวิตตัวอย่างเพื่อให้เราลูกศิษย์ลูกหา เป็นที่ยึดที่เหนี่ยว เป็นเครื่องดำเนิน ท่านมีความสุขของท่าน ท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านมีความสุขของท่าน วิมุตติสุขนะ แต่ท่านก็อยู่ในธรรมวินัยเป็นแบบอย่างให้พวกเราได้เป็นตัวอย่าง ได้ก้าวเดินมา ดินนอก-ดีใน ละเอียดยับยับอย่างสุดยอดเลย เป็นอาจารย์ของเรา แล้วเรามีที่ฟังอย่างนั้น ทำไมเราไม่ตั้งครูบาอาจารย์ของเราให้เป็นแบบอย่าง แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติ พยายามฝึกฝน พยายามทำตัวเรา พยายามทำเราให้เกิดผลกับเราขึ้นมา ถ้าเกิดผลขึ้นมา เราทำของเรา เก็บเล็กผสมน้อย

หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านยังเก็บเล็กผสมน้อยเพื่อเป็นตัวอย่างของเรา เราเป็นโรคภัยไข้เจ็บ เชื้อเต็มตัวไปหมดเลย เราถึงต้องประหยัด แล้วเราต้องขยันหมั่นเพียรเพื่อผลประโยชน์ของเราเอง ไม่ใช่ของใคร เราทำเราได้ เราคิดเราก็ร้อน เราคิดเราก็เย็น เราคิดอย่างไร เราทำอย่างไร มันได้ผลอย่างนั้น แล้วเราทำสิ่งที่ดีๆ เป็นประโยชน์กับเรา

วันคืนล่วงไปๆ ออกพรรษามา ๑ เดือน นี่หมดกรานกฐินแล้ว ชีวิตเรามันต้องสืบต่อไป ยังต้องหายใจเข้าและหายใจออก ยังต้องบิณฑบาต ยังต้องขบขันเพื่อดำรงชีวิตไป เพื่อต่อสู้อุปสรรค เมื่อชีวิตยังมีอยู่ เรายังต้องต่อสู้อุปสรรคเพื่อผลประโยชน์ของเรา เอวัง